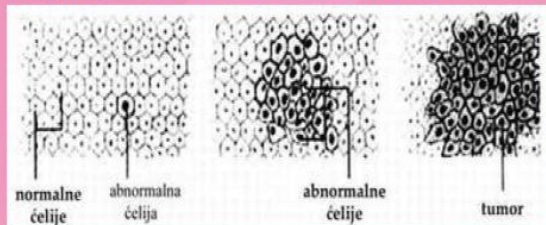

BUDITE ODGOVORNI PREMA SEBI I PREMA ONIMA KOJI VAS VOLE!

ŠTA JE KARCINOM?

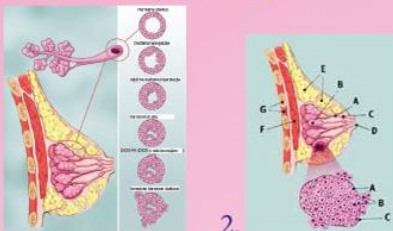
Karcinom predstavlja abnormalnu tvorevinu u organizmu, čiji je rast nesvrshodan, autonoman i nadmašuje rast normalnog tkiva. U suštini predstavlja zamjenu jedne vrste tkiva drugom, niže funkcionalne vrednosti.

KARCINOM DOJKE

Karcinom dojke može biti: **neinvazivni** i **invazivni**. Neinvazivni karcinom ili Ca in situ, nije probio bazalnu membranu (svoj omotač) i proširio se u okolne strukture, i samim tim nije dospio u krvotok i limfotok, te dao lokalne i udaljene metastaze. To nije slučaj sa invazivnim karcinomom. Zadatak prevencije je dijagnostikovati neinvazivni karcinom, kada je osnovno liječenje hiruško, a oporavak pacijentkinja brži.

Najčešći su invazivni intraduktalni karcinomi - oko 80%, zatim invazivni lobularni - 10%, medularni - 5%, ostali - 5%.

1. INVAZIVNI INTRADUKTALNI Ca

2. INVAZIVNI LOBULARNI Ca

Stadijum karcinoma određuju tri elementa:

1. Veličina tumora;
2. Širenje karcinoma u limfne čvorove u pazušnoj jami;
3. Znaci metastaziranja u druge delove organizma.

a bolji rezultati se postižu kod bolesnica čiji je tumor manji od 2cm i nije došlo do zahvatanja limfnih žlijezda u pazušnoj jami.

EPIDEMIOLOGIJA

96 % ŽENA PREŽIVI 5 GODINA KADA SE KARCINOM OTKRIVIJE U RANOM STADIJUMU

U svijetu se godišnje otkrije 1.384.000 novooboljelih žena što je 23% od svih novootkrivenih neoplazmi kod žena.

Maligni tumor dojki je jedan od vodećih uzroka smrti žena i čini 14% uzroka smrti od malignih bolesti.

APSOLUTNI FAKTORI RIZIKA

(na koje se ne može uticati):

1. Starost (rizik se povećava sa godinama);
2. Porodična istorija raka dojke ili raka jajnika prije menopauze (samo po ženskoj liniji u porodici: majka, sestra ili ćerka);
3. Atipična hiperplazija (dobročudna promjena u dojci);
4. Prva menstruacija prije 12. godine života i menopauza posle 55. godine života.

RELATIVNI FAKTORI RIZIKA

1. Nerađanje ili rađanje prvog djeteta posle 30. godine života;
2. Pretjerana gojaznost ili povećanje tjelesne težine posle menopauze;
3. Pretpostavljeni faktori rizika: estrogen, ishrana bogata životinjskim mastima, nedovoljna fizička aktivnost i pretjerana konzumacija alkohola;
4. Dugotrajni stres;
5. Povreda dojke;
6. Nedovoljna higijena dojki.

PREPORUČENE MJERE PREVENCIJE RAKA DOJKE

1. Mjesečni samopregled dojki počev od 20. godine života;
2. Klinički pregled dojki kod lekara specijaliste svake tri godine za žene između 20 - 39 godina, a posle svake godine;
3. Počev od 50. godine života, mamografija se jednom u dvije godine preporučuje se svim ženama bez obzira na stepen rizika. Ženama sa visokim rizikom se mamografija preporučuje i ranije, u intervalima od 1 do 2 godine između 40 i 50 godina života;
4. Djevojkama iznad 20 godina i ženama bez visokog rizika mladim od 50 godina se preporučuje samopregled, klinički pregled bar jednom godišnje i ultrazvučni pregled dojke jer je hormonski aktivno tkivo dojke veoma gusto i nepogodno za mamografsko snimanje.

SAMOPREGLED DOJKI

1. Ispred ogledala, u stojećem stavu, ispravljenih ramena i podbočenom položaju ispituju se veličina, oblik i boja dojki, simetričnost oblika dojki, odsustvo oteklina i drugih abnormalnosti;
2. Podignite ruke i potražite iste promjene dok ste pred ogledalom;
3. Palcem i kažiprstom nježno stisnite bradavice da bi eventualno otkrili sekret. Sekret može biti bjeličaste, žućkaste boje ili sukrvičav;
4. Sledeći korak je pregled dojki u ležećem položaju. Desnom rukom opipava se leva dojka i obratno. Za opipavanje dojke koristite jagodice ispravljena tri prsta (kažiprst, srednji i domali), koriste se srednje jak pritisak i kružni pokreti prstiju.

BUDITE ODGOVORNI PREMA SEBI I PREMA ONIMA KOJI VAS VOLE!

RANI ZNACI RAKA DOJKE

- » Otvrdlina, čvorić ili zadebljanje
- » Otok, vruće tačke, crvenilo ili tamnija koža
- » Promena veličine ili oblika
- » Stvaranje jamica ili nabiranje kože dojke
- » Svrab, ljuštenje pokožice ili osip na bradavici
- » Uvlačanje bradavice ili drugih delova dojke
- » Sekret iz bradavice koji se iznenadno javi
- » Javljanje novog bola koji se ne povlaci

MAMOGRAFIJA – “ZLATNI STANDARD” ZA RANO OTKRIVANJE MALIGNIH TUMORA DOJKE.

U razvijenim zemljama svijeta svake 2 godine se obavlja rutinska mamografija, posle 50-te godine, te je snižen mortalitet od carcinoma dojke 30%.

PREDNOSTI

- / Mamografija je osjetljiva metoda za uočavanje mikrostruktura u dojkama.
- / Osjetljivost je gotovo 100% u dojkama lipomatozne (masne) gradnje.
- / Mogućnost uočavanja mikrokalcifikacija.

OGRANIČENJA

* Osjetljivost metode opada u slučaju radiološki “gustih” dojki - kod mladih pacijentkinja

Negativan mamografski nalaz palpabilne promene ne isključuje mogućnost maligniteta.

* Kod žena starijih od 50 godina mamografija je prvi vizualizacioni modalitet pregleda, koji sledi posle kliničkog pregleda;

* Ultrazvuk i mamografija su komplementarne metode;

* Ultrazvuk pridodat kliničkom pregledu i mamografiji povećava detekciju malignih tumora za 7-14%;

*Budite zdravi
i živite srećno!*

BUDITE ODGOVORNI PREMA SEBI I PREMA ONIMA KOJI VAS VOLE!

Izdavač: Opština Budva

Autor teksta flajera:
Dr Sanja Đedović,
specijalista radiologije

Dom zdravlja Budva

Tiraž: 2.000 kom

CRNA GORA
OPŠTINA BUDVA
DOM ZDRAVLJA BUDVA

INFORMATIVNA BROŠURA

PREVENCIJA KARCINOMA DOJKE

